

УДК 65.012:330.322

**Соколова Л.В.,
д.е.н., проф., проф. кафедри економічної
кібернетики та управління економічною безпекою,
Харківський національний університет радіоелектроніки**

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ОЛІЙНО-ЖИРОВОГО КОМПЛЕКСУ

Постановка проблеми. Важливою передумовою соціально-економічного прогресу України та конкурентоспроможності на світовому ринку є сталий розвиток вітчизняних товаровиробників і, зокрема, підприємств олійно-жирового комплексу.

Забезпечення високого рівня їх конкурентоспроможності на внутрішніх та зовнішніх ринках збуту можливе за умови ефективного реагування на технологічні зміни, впровадження нової техніки та технологій енергозбереження, виробництва високоякісної та безпечної продукції, що потребує активізації інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств.

При загальній позитивній тенденції розвитку олійно-жирової галузі країни існує загроза продовольчій безпеці за причини недостатньої інноваційної активності підприємств олійно-жирової галузі. Формування інноваційних можливостей та їх використання при складанні стратегічних планів розвитку підприємств базуються на впровадженні відповідних потужних заходів, що потребує ефективного інвестування із різних джерел.

Сьогодні функціонування багатьох вітчизняних підприємств-товаровиробників у країні відбувається за умови відчуття гострої нестачі інвестиційних ресурсів. Це обумовлює необхідність підвищеної уваги щодо пошуку додаткових джерел фінансування програм інвестування на підприємствах олійно-жирового комплексу, що потребує виваженої оцінки інвестиційної привабливості кожного підприємства як можливого об'єкта для вкладення коштів потенційних інвесторів з метою отримання вагомих аргументів на його користь.

Можна вважати, що ступінь інвестиційної привабливості підприємства є індикатором, відповідно до значень якого потенційні інвестори можуть приймати відповідні інвестиційні рішення щодо необхідності та доцільності вкладення фінансових коштів у розвиток конкретного підприємства олійно-жирового комплексу.

Проте, слід зазначити, що не існує єдиного погляду щодо науково-методичного забезпечення визначення показника інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства, формалізації самої задачі його оцінки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній практиці господарювання використовується багатоаспектний підхід до аналізу та оцінюванню саме інвестиційної привабливості підприємства. За результатами аналізу літературних джерел з проблеми науково-методичного забезпечення оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання було виявлено, що серед здобутків сучасної науки у зазначеному напрямку потрібно виділити праці таких науковців, як Бланк І. А. [1], Седеков А. А. [2], Коюда О. П. [3], Бурковець О. С. [4], Покатаєва К. П. [5], Деренська Я. М. [6], Мешков А. В. [7], Макарій Н. [8], Юхимчик С. В. [9], Жидкова Н. П. [10], Федорова Ю. В. [11] та багато інших.

Було з'ясовано, існують два основних напрями оцінки інвестиційної привабливості підприємств за інтегральним показником: а) на основі використання зважених статичних значень певної сукупності фінансових показників [1; 3; 6; 9]; б) на принципах комплексності та системності відносно дослідження функціонування суб'єктів господарювання, не обмежуючись аналізом лише фінансової сфери [10-13].

Проведений аналіз методичних підходів та відповідних математичних моделей, які використовуються для виконання певних розрахунків з метою визначення інтегрального показника [1-21], показав, що вони не позбавлені окремих недоліків методичного плану. Це стосується таких зауважень: для розрахунків застосовуються лише фінансові показники підприємства; використовуються статичні, а не темпові початкові показники; не ураховуються найчастіше специфічні для галузі показники, які формують інтегральний показник інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства.

Це свідчить про необхідність подальшого їх удосконалення як із позицій поєднання позитивних сторін кожного із них, так і з позицій задоволення вимоги використання мінімального обсягу загальнодоступної інформації.

Постановка завдання. На сьогодні актуальним залишається питання розробки науково-методичного забезпечення процесу оцінювання інноваційно-інвестиційної привабливості олійно-жирових підприємств, відповідно до якого інтегральна оцінка шуканого показника була би отримана на

основі достатньої сукупності темпових показників, які характеризують виробничу діяльність підприємств та ураховують їх галузеву специфіку. Тому метою статті є розробка науково-методичного інструментарію щодо оцінювання інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств олійно-жирового комплексу країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток олійно-жирової галузі має значні перспективи як з точки зору забезпечення внутрішніх потреб, так і можливостей розширення присутності на зовнішніх ринках, що підтверджуються тенденціями світового виробництва та споживання олійно-жирової продукції [22].

Однак, сталому розвитку підприємств олійно-жирового комплексу України заважає негативний вплив певної сукупності чинників, серед яких, на думку фахівців, перш за все, можна виділити недостатність власних інвестиційних ресурсів та низьку інноваційну активність олійно-добувних підприємств [23]. Тому у теперішній час для підприємств олійно-жирової галузі актуалізується проблема залучення коштів інвесторів, рішення якої стає нагальною та важливою задачею сьогодення.

Слід зазначити, що кошти вкладаються там, де існують більш сприятливі умови інвестування. Оскільки ідеальних умов у реальній практиці не буває, такі рішення приймаються, як правило, шляхом вибору більш прийнятних варіантів серед сукупності можливих. У відповідності з цим у роботі на рис. 1 пропонується загальна схема процедури пошуку, вибору та прийняття інвестиційних рішень щодо вибору найбільш інноваційно-інвестиційних привабливих підприємств олійно-жирового комплексу країни, яку розроблено з урахуванням рекомендацій [18].

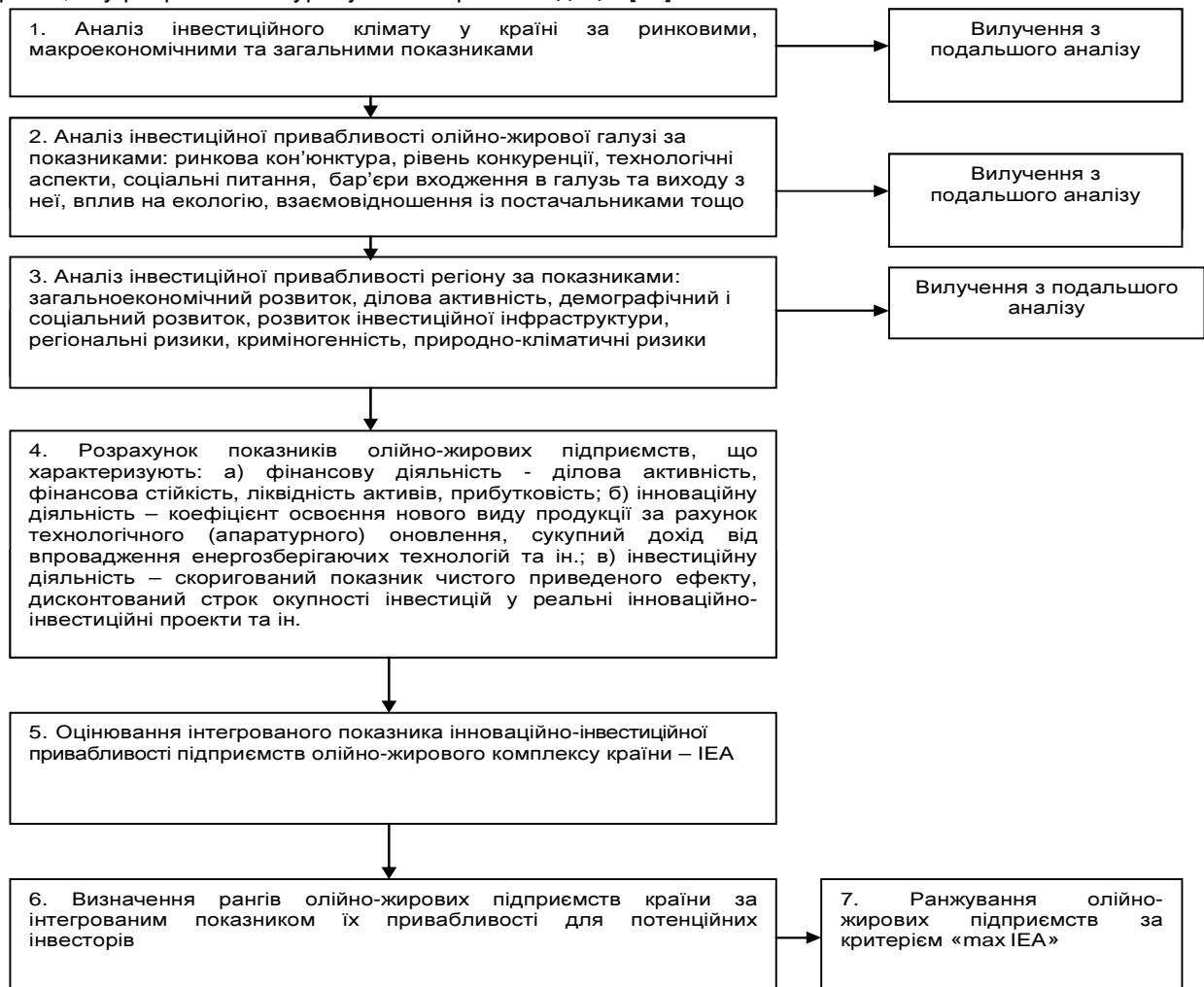

Рис. 1. Загальна схема оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств олійно-жирового комплексу

Джерело: розробка автора

Дана схема представляє собою впорядкований перелік етапів прийняття інвесторами рішення щодо вибору найбільш привабливого об'єкта інвестування. Таку процедуру пошуку рішень для групи так званих пасивних інвесторів (з невизначеними наперед цілями) можна вважати найбільш прийнятною за таких причин:

а) потенційному інвестору з різноплановими інтересами та можливостями пропонується послідовний алгоритм дій щодо оцінювання привабливості підприємств – об'єктів інвестування на кожному рівні: країни, галузі, регіону, окремого товаровиробника;

б) для кожного підприємства олійно-жирового комплексу, яке потребує додаткового інвестування за рахунок залучення коштів інвесторів, відкривається реальна можливість заздалегідь оцінити рівень своєї інноваційно-інвестиційної привабливості у порівнянні із конкуруючими підприємствами і, за необхідністю, шукати інші додаткові, вагомі для інвесторів аргументи на свою користь.

Отже, такий підхід відіграє вагомую роль в активізації інноваційно-інвестиційних процесів на підприємствах. В умовах обмеженості ресурсів і гострої конкуренції між підприємствами олійно-жирового комплексу за одержання більш якісних і дешевих ресурсів, у тому числі і фінансових, на перший план виходить питання про створення у інвесторів уявлення про підприємство, як привабливого об'єкта інвестування. Це активізує рішення проблеми визначення інноваційно-інвестиційної привабливості олійно-жирових підприємств тому, що потенційних інвесторів необхідно переконати в доцільності вкладень за допомогою розрахунку конкретних показників.

Тому на перший план виступає формалізація постановки означеної вище задачі. За цієї мети у роботі було синтезовано авторську економіко-математичну модель оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості олійно-жирових підприємств з урахуванням їх галузевої належності.

Запропоновано використовувати жорстко детерміновану змішану модель факторного аналізу, яка має такий авторський вигляд:

$$IEA_{инм} = \alpha \cdot IEA_{\phi} + \beta \cdot IEA_n + \gamma \cdot IEA_i \rightarrow \max, \quad (1)$$

де $IEA_{инм}$ – інтегральний показник інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства олійно-жирового комплексу;

IEA_{ϕ} – інтегральний показник фінансової привабливості підприємства;

IEA_n – інтегральний показник інноваційної привабливості підприємства;

IEA_i – інтегральний показник інвестиційної привабливості підприємства;

$\alpha; \beta; \gamma$ – експертні оцінки рангів значущості інтегральних показників фінансової, інноваційної та інвестиційної привабливості підприємства відповідно; $\alpha + \beta + \gamma = 1$.

Інтегральний показник фінансової привабливості підприємства, як першу складову інтегрального показника інноваційно-інвестиційної привабливості підприємства олійно-жирового комплексу у цілому, пропонується розраховувати за такою авторською формулою:

$$IEA_{\phi} = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^l \left| \gamma_i \left(1 + \frac{\Delta K_i}{K_i^t} \right) \right| \times \prod_{j=1}^m \left| \gamma_j \left(1 - \frac{\Delta K_j}{K_j^t} \right) \right|} \rightarrow \max, \quad (2)$$

де $\Delta K_i, \Delta K_j$ – абсолютне відхилення значень i -их фінансових показників-стимуляторів та j -их фінансових показників-дестимуляторів (дивись (а), блок 4, рис. 1); $i = \overline{(1, l)}$; $j = \overline{(1, m)}$;

l – кількість фінансових показників-стимуляторів, що оцінюються;

m – кількість фінансових показників-дестимуляторів, що оцінюються;

n – загальна кількість оцінних локальних фінансових показників; $n = l + m$;

$$\Delta K_i = K_i^t - K_i^{t-1}, \quad (3)$$

де K_i^t, K_i^{t-1} – значення i -го локального фінансового показника-стимулятора за t -ий та $(t-1)$ -ий періоди часу відповідно;

$$\Delta K_j = K_j^t - K_j^{t-1}, \quad (4)$$

де K_j^t, K_j^{t-1} – значення j -го локального фінансового показника-дестимулятора за t -ий та $(t-1)$ -ий період часу відповідно;

γ_i, γ_j – експертні оцінки рангів значущості i -го та j -го фінансових показників відповідно; $\gamma_i + \gamma_j = 1$;

Інтегральний показник інноваційної привабливості підприємства, як другу складову шуканого інтегрального показника, пропонується розраховувати за такою авторською формулою:

$$IEA_n = \sqrt[f]{\prod_{r=1}^b \left| \gamma_r \left(1 + \frac{\Delta K_r}{K_r^t} \right) \right| \times \prod_{v=1}^w \left| \gamma_v \left(1 - \frac{\Delta K_v}{K_v^t} \right) \right|} \rightarrow \max, \quad (5)$$

де $\Delta K_r, \Delta K_v$ – абсолютне відхилення значень r -их інноваційних показників стимуляторів та v -их інноваційних показників дестимуляторів (дивись (б), блок 4, рис. 1); $r = (\overline{1, b})$; $v = (\overline{1, w})$;

b – кількість оцінних інноваційних показників-стимуляторів;

w – кількість інноваційних показників-дестимуляторів, що оцінюються;

f – загальна кількість оцінних локальних інноваційних показників; $f = b + w$;

$$\Delta K_r = K_r^t - K_r^{t-1}, \quad (6)$$

де K_r^t, K_r^{t-1} – значення r -го локального інноваційного показника-стимулятора за t -ий та $(t-1)$ -ий періоди часу відповідно;

$$\Delta K_v = K_v^t - K_v^{t-1}, \quad (7)$$

де K_v^t, K_v^{t-1} – значення v -го локального інноваційного показника-дестимулятора за t -ий та $(t-1)$ -ий періоди часу відповідно;

γ_r, γ_v – експертні оцінки рангів значущості r -го та v -го інноваційних показників відповідно;

$\gamma_r + \gamma_v = 1$.

Інтегральний показник інвестиційної привабливості підприємства, як третю складову шуканого інтегрального показника, пропонується розраховувати за такою авторською формулою:

$$IEA_t = \sqrt[s]{\prod_{q=1}^p \left| \gamma_q \left(1 + \frac{\Delta K_q}{K_q^t} \right) \right| \times \prod_{d=1}^g \left| \gamma_d \left(1 - \frac{\Delta K_d}{K_d^t} \right) \right|} \rightarrow \max, \quad (8)$$

де $\Delta K_q, \Delta K_d$ – абсолютне відхилення значень q -их інвестиційних показників-стимуляторів та d -их інвестиційних показників-дестимуляторів (дивись (в), блок 4, рис. 1); $q = (\overline{1, p})$; $d = (\overline{1, g})$;

q – кількість оцінних інвестиційних показників-стимуляторів;

d – кількість інвестиційних показників-дестимуляторів, що оцінюються;

s – загальна кількість оцінних інвестиційних показників; $s = p + g$;

$$\Delta K_q = K_q^t - K_q^{t-1}, \quad (9)$$

де K_q^t, K_q^{t-1} – значення q -го локального інвестиційного показника-стимулятора за t -ий та $(t-1)$ -ий періоди часу відповідно;

K_d^t, K_d^{t-1} – значення d -го локального інвестиційного показника-дестимулятора за t -ий та $(t-1)$ -ий періоди часу відповідно;

γ_q, γ_d – експертні оцінки рангів значущості q -го та d -го інвестиційних показників відповідно;

$\gamma_q + \gamma_d = 1$.

Процес оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств олійно-жирового комплексу виконує своєрідну важливу сполучну функцію між процесом аналізу потенційними інвесторами певної сукупності показників діяльності підприємств для визначення можливостей та доцільності їх інвестування та завершальним етапом процесу прийняття рішень щодо вкладення коштів в конкретно обраний об'єкт – підприємство [23; 24]. Такий підхід забезпечує інвесторів необхідною інформацією у формі інтегральних характеристик досліджуваних підприємств олійно-жирового комплексу, як об'єктів

перспективного інвестування з позицій сталого їх розвитку, ефективності використання ресурсів, інноваційної активності, ліквідності та інших показників.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, запропоновано підхід щодо науково-методичного забезпечення процедури оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості олійно-жирових підприємств країни. Це дозволить інвесторам приймати інвестиційні рішення з урахуванням результатів аналізу інвестиційної привабливості країни, галузі, регіону, окремих підприємств відповідно до розробленої схеми та авторських математичних моделей.

Використання даної розробки забезпечує підвищення рівня обґрунтованості стратегічного розміщення як зарубіжними, так і вітчизняними інвесторами на тривалий термін інвестиційних ресурсів у розвиток олійно-жирових підприємств, які представляють перспективну галузь економіки України. Усе це у комплексі буде сприяти стабілізації та подальшому розвитку вітчизняної олійно-жирової галузі й підвищенню її експортного потенціалу.

Бібліографічний список

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент / И.А. Бланк. – Киев : Эльга-Н, Ника-Центр, 2002. – 286 с.
2. Седеков А.А. Инвестиционная привлекательность предприятия (методология и методика оценки) : [монография] / А.А. Седеков, Н.А. Лисова. – Донецк : ДонГУЭТ им. М. Туган-Барановского, 2001. – 272 с.
3. Коюда О.П. Інвестиційна привабливість підприємства в умовах трансформації економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 / Харківський державний економічний університет. – Харків, 2003. – 20 с.
4. Бурковець О.С. Підвищення інвестиційної привабливості промислових підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.02 / Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля. – Луганськ, 2006. – 20 с.
5. Покатаєва К.П. Методичний підхід до інтегральної рейтингової оцінки інвестиційної привабливості підприємства на основі факторного аналізу / К.П. Покатаєва // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ «ХПІ». – 2007. – № 14. – С. 57-69.
6. Деренська Я.М. Оцінка інвестиційної привабливості виробничих ланок промисловості / Я.М. Деренська // Вестн. Харьк. политехн. ун-та. Техн. прогресс и эффективность пр-ва. – 1999. – № 27. – С. 96-101.
7. Мешков А.В. Оцінка і підвищення інвестиційної привабливості підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 / Донецький державний університет економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – Донецьк, 2004. – 20 с.
8. Макарий Н. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств / Н. Макарий // Економіст. – 2001. – № 10. – С. 52-60
9. Юхимчук С.В. Матрична модель оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств / С.В. Юхимчук, С.Д. Супрун // Фінанси України. – 2003. – № 1. – С. 3-12.
10. Жидкова Н.П. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства / Н.П. Жидкова // Стан і проблеми трансформації фінансів та економіки регіонів у перехідний період. – 2005. – № 2. – С. 132–134.
11. Федорова Ю.В. Економічна привабливість потенційного учасника промислово-фінансової групи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / Національний технічний університет «ХПІ». – Харків, 2009. – 20 с.
12. Данилин В.Н. Методы оценки инвестиционной привлекательности хозяйственных субъектов / В.Н. Данилин, С.В. Исаева // Вестник ХГТУ. – 2000. – № 3 (9). – С. 26-29.
13. Лисенко М.Д. Комплексна оцінка інвестиційної привабливості підприємств як суб'єктів регіональних галузевих економічних відносин : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.06.01 / Харківський державний економічний університет. – Харків, 2003. – 20 с.
14. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности / В.В. Ковалев. – М. : Финансы и статистика, 1996. – 432 с.
15. Хобта В.М. Порівняльна оцінка методів визначення інвестиційної привабливості підприємств / В.М. Хобта, А.В. Мешков // Економіка: проблеми теорії та практики : [зб. наук. праць]. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2003. – Випуск 182 : В 3 т. – Том II. – С. 284-293.
16. Малова Т.Л. Розвиток методичних засад рейтингової оцінки інвестиційної привабливості акціонерних підприємств / Т.Л. Малова, Л.С. Селівестрова // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 15. – С. 40-43.
17. Білик М.С. Порівняльний аналіз інвестиційної привабливості промислових підприємств з використанням методів сучасного факторного аналізу / М.С. Білий, Р.М. Бойчук // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та розвитку. Вісник НУ «Львівська політехніка». – 2002. – Вип. № 466. – С. 239-249.

18. Соколова Л.В. Дослідження моделей оцінки інвестиційної привабливості енергозбутових підприємств / Л.В. Соколова, В.В. Кирій // Вісник ХНПУ «ХПІ». – 2006. – № 13 (1). – С. 8-13.
19. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій : Затверджено наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23.02.98 р. // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 1998. – № 7. – С. 18-28.
20. Стирський М.В. Методичні аспекти оцінки інвестиційної привабливості ринку акцій / М.В. Стирський // Фінанси України. – 2002. – № 2. – С. 131-137.
21. Редькін О.С. Методичні засади фінансової діагностики та оцінки інвестиційної привабливості / О.С. Редькін, Н.А. Хрущ // Вісник Технологічного університету Поділля. – 1999. – № 4. – С. 85-86.
22. Сіднева Ж.К. Інноваційна складова розвитку олійно-жирової промисловості України / Ж.К. Сіднева, Н.Л. Кузьмінська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/.../Kuzminska_2.pdf.
23. Турчановський А.О. Стан та перспективи розвитку переробних підприємств олійно-жирового підкомплексу АПК / А.О. Турчановський // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія : Економічні науки. – 2013. – № 2 (77). – С. 113-122.
24. Гайдучький А.П. Оцінка інвестиційної привабливості економіки / А.П. Гайдучький // Економіка і прогнозування. – 2004. – № 3. – С. 119-128.

References

1. Blank, I.A. (2002), *Investitsionnyy menedzhment* [Investment management], textbook, Elga-N, Nika-Tsentr, Kyiv, Ukraine, 286 p.
2. Sedekov, A.A. and Lisova, N.A. (2001), *Investitsionnaia pryvlekatel'nost' predpriiatiia (metodologiya i metodika otsenki)* [Investment pryvlekatel'nost' enterprise (Methodology and Methods comments)], monograph, DonGUET im. M. Tugan-Baranovskogo, Donetsk, Ukraine, 272 p.
3. Koiuda, O.P. (2003), "Investment attractiveness of enterprises in the economic transformation", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.06.01, Kharkivskiy derzhavnyi ekonomichnyi universytet, Kharkiv, Ukraine, 20 p.
4. Burkovets, O.S. (2006), "Increasing the investment attractiveness of the industry", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.06.02, Chhidnoukrainskyi natsionalnyi universytet im. Volodymyra Dalia, Luhansk, Ukraine, 20 p.
5. Pokataieva, K.P. (2007), "Methodical approach to integrated rating of investment appeal on the basis of factor analysis", *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu «Kharkivskiy politekhnichnyi instytut»*. *Tekhnichniy prohres i efektyvnist' vyrobnytstva*, no. 14, pp. 57-69.
6. Derenska, Ya.M. (1999), "Evaluation of investment attractiveness of manufacturing industry links", *Vestnik Khark. politekhn. un-ta. Tekhn. progress i effektivnost' pr-va*, no. 27, pp. 96-101.
7. Mieshkov, A.V. (2004), "Evaluation and improvement of investment attractiveness of enterprises", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.06.01, Donetskyy derzhavnyi universytet ekonomiky i torhivli im. M. Tugan-Baranovskoho, Donetsk, Ukraine, 20 p.
8. Makarii, N. (2001), "Evaluation of investment attractiveness of Ukrainian enterprises", *Ekonomist*, no. 10, pp. 52-60.
9. Yukhymchuk, S.V. and Suprun, S.D. (2003), "Matrix model of investment attraction industry", *Finansy Ukrainy*, no. 1, pp. 3-12.
10. Zhydkova, N.P. "Evaluation of investment attractiveness", *Stan i problemy transformatsii finansiv ta ekonomiky rehioniv u perekhidnyi period*, no. 2, pp. 132-134.
11. Fedorova, Yu.V. (2009), "The economic attractiveness of the potential participant industrial and financial group", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.00.04, Natsionalnyi tekhnichnyi universytet "KhPI", Kharkiv, Ukraine, 20 p.
12. Danilin, V.N. and Isaeva, S.V. (2000), "Methods of evaluation of investment attractiveness of business entities", *Vestnik HGTU*, no. 3 (9), pp. 26-29.
13. Lysenko, M.D. (2003), "A comprehensive evaluation of investment attractiveness of a regional branch of subjects of economic relations", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.06.01, Kharkivskiy derzhavnyi ekonomichnyi universytet, Kharkiv, Ukraine, 20 p.
14. Kovalev, V.V. (1996), *Finansovyy analiz: Upravlenie kapitalom. Vybory investitsiy. Analiz otchetnosti* [Financial Analysis: Money Management. The choice of investments. Analysis reporting], textbook, Finansy i statistika, Moscow, Russia, 432 p.
15. Khobta, V.M. and Mieshkov, A.V. (2003), "Comparative evaluation of methods for determining the investment attractiveness of", *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky*, iss. 182, vol. 2, pp. 284-293.
16. Malova, T.L. and Selivestрова, L.S. (2003), "Development of methodical principles of rating of investment attractiveness of public organizations", *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 15, pp. 40-43.
17. Bilyk, M.S. and Boychuk, R.M. (2002), "Comparative analysis of investment attractiveness of industrial plants using modern methods of factor analysis", *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta rozvytku. Visnyk NU "Lvivska politekhnika"*, no. 466, pp. 239-249.

18. Sokolova, L.V. and Kyrii, V.V. (2006), "Research models of investment attraction energy sales companies", *Visnyk KhNPU "KhPI"*, no. 13 (1), pp. 8-13.

19. *Metodyka integralnoi otsinky investytsiynoi pryvablyvosti pidpriemstv ta orhanizatsiy* [Method of integral evaluation of investment attractiveness of companies and organizations: Approved by the Agency for the Prevention of bankruptcy of enterprises and organizations number 22 on 23.02.98 Y.], *Derzhavnyi informatsiyni biuleten pro pryvatyzatsiiu*, no. 7, pp. 18-28.

20. Styrskyi, M.V. (2002), "Methodological aspects of evaluation of investment attractiveness of the stock market", *Finansy Ukrainy*, no. 2, pp. 131-137.

21. Redkin, O.S. and Khrushch, N.A. (1999), "Methodological principles of financial diagnosis and evaluation of investment attractiveness", *Visnyk Tekhnolohichnoho universytetu Podillia*, no. 4, pp. 85-86.

22. Sidnieva, Zh.K. and Kuzminska, N.L. "An innovative component of the oil and fat industry of Ukraine", available at: www.dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/.../Kuzminska_2.pdf

23. Turchanovskiy, A.O. (2013), "Status and prospects of oil processing enterprises fat sub APK", *Zbirnyk naukovykh prats VNAU. Seriya : Ekonomichni nauky*, no. 2 (77), pp. 113-122.

24. Haydutskiy, A.P. (2004), "Evaluation of investment attractiveness of the economy", *Ekonomika i prohnouzuvannia*, no. 3, pp. 119-128.

Соколова Л.В. НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ОЛІЙНО-ЖИРОВОГО КОМПЛЕКСУ

Мета. Метою статті є розробка науково-методичного інструментарію щодо оцінювання інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств олійно-жирового комплексу країни.

Методика дослідження. В процесі дослідження, для отримання визначених метою відповідних результатів, було використано метод аналізу і синтезу, на основі якого розроблено оцінку інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств олійно-жирового комплексу.

Результати. Визначено підхід щодо науково-методичного забезпечення процедури оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості олійно-жирових підприємств країни. Встановлено, що оцінка та аналіз інвестиційної привабливості підприємства є не тільки основою для розроблення його інвестиційної політики, але й можливістю виявити недоліки у діяльності підприємства, передбачити заходи щодо їх ліквідації та поліпшити можливості залучення інвестиційних ресурсів.

Наукова новизна. Обґрунтовано підхід щодо науково-методичного забезпечення процедури оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості олійно-жирових підприємств країни, що дозволить інвесторам приймати інвестиційні рішення з урахуванням результатів аналізу інвестиційної привабливості країни, галузі, регіону, окремих підприємств відповідно до розробленої схеми та авторських математичних моделей.

Практична значущість. Запропоновано підхід щодо науково-методичного забезпечення процедури оцінки інноваційно-інвестиційної привабливості підприємств олійно-жирової галузі, що буде сприяти більш ефективному розвитку використання суб'єктів господарської діяльності та підвищенню їх експортного потенціалу. Використання даної розробки забезпечує підвищення рівня обґрунтованості стратегічного розміщення як зарубіжними, так і вітчизняними інвесторами на тривалий термін інвестиційних ресурсів у розвиток олійно-жирових підприємств, які представляють перспективну галузь економіки України.

Ключові слова: інноваційно-інвестиційна привабливість, конкурентоспроможність, оцінка інноваційно-інвестиційної привабливості, інтегральний показник, олійно-жировий комплекс.

Sokolova L.V. SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL SUPPORT EVALUATION INNOVATION AND INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF OIL AND FAT COMPLEX

Purpose. The aim of the paper is to develop the scientific and methodological tools for evaluating innovative investment attractiveness of oil and fat complex.

Methodology of research. The method of analysis and synthesis was used in research. On the basis of method of analysis and synthesis the innovative investment attractiveness of enterprises is appraised oil and fat industry.

Findings. The approach for scientific methods of assessment procedures innovation and investment attractiveness of oil and fat enterprises. It is set that assessment and analysis of investment attractiveness is not only the basis for the development of its investment policy, but also the ability to detect flaws in the enterprise, to provide measures to eliminate them and improve opportunities to attract investment resources.

Originality. Grounded approach to research methods of assessment procedures innovation and investment attractiveness of oil and fat enterprises. This will allow investors to make investment decisions on the basis of the analysis of investment attractiveness of the country, sector, region, individual enterprises according to the developed schemes and author of mathematical models. Moreover, the use of this design increases the level of validity of the strategic placement of both foreign and domestic investors for long term investment resources into the development of oil and fat businesses that represent a promising sector of the economy of Ukraine. All this in combination will help stabilize and further development of domestic oil and fat industry and increase its export potential.

Practical value. Offered approach in relation to scientifically methodical providing of procedure of estimation innovative investment to the attractiveness of enterprises oily fatty to industry which will assist more effective development of the use of subjects of economic activity and increase of them export potential. The use of this development is provided by the increase of level of validity of the strategic placing by both foreign and domestic, investors on the protracted term of investment resources in development oil and fat enterprises which present perspective industry of economy of Ukraine.

Key words: innovation and investment attractiveness, competitiveness, innovation and evaluation of investment attractiveness, integral index, oil and fat complex.

Соколова Л.В. НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОЦЕНКИ ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ МАСЛОЖИРОВОГО КОМПЛЕКСА

Цель. Целью статьи является разработка научно-методического инструментария оценки инновационно-инвестиционной привлекательности предприятий масложирового комплекса страны.

Методика исследования. В процессе исследования, для получения определенных целью соответствующих результатов, был использован метод анализа и синтеза, на основе которого разработано оценку инновационно-инвестиционной привлекательности предприятий масложирового комплекса.

Результаты. Определен подход научно-методического обеспечения процедуры оценки инновационно-инвестиционной привлекательности масложировых предприятий страны. Установлено, что оценка и анализ инвестиционной привлекательности предприятия является не только основой для разработки его инвестиционной политики, но и возможностью выявить недостатки в деятельности предприятия, предусмотреть меры по их ликвидации и улучшить возможности привлечения инвестиционных ресурсов.

Научная новизна. Обоснованно подход к научно-методическому обеспечению процедуры оценки инновационно-инвестиционной привлекательности масложировых предприятий страны. Это позволит инвесторам принимать инвестиционные решения с учетом результатов анализа инвестиционной привлекательности страны, отрасли, региона, отдельных предприятий в соответствии с разработанной схемой и авторских математических моделей. Более того, использование данной разработки обеспечивает повышение уровня обоснованности стратегического размещения как зарубежными, так и отечественными инвесторами на длительный срок инвестиционных ресурсов в развитие масложировых предприятий, представляющих перспективную отрасль экономики Украины. Все это в комплексе будет способствовать стабилизации и дальнейшему развитию отечественной масложировой отрасли и повышению её экспортного потенциала.

Практическая значимость. Предложен подход относительно научно-методического обеспечения процедуры оценки инновационно-инвестиционной привлекательности предприятий масложировой отрасли, что будет содействовать более эффективному развитию использования субъектов хозяйственной деятельности и повышению их экспортного потенциала. Использование данной разработки обеспечивает повышение уровня обоснованности стратегического размещения как зарубежными, так и отечественными инвесторами на длительный срок инвестиционных ресурсов в развитие масложировых предприятий, которые представляют перспективную отрасль экономики Украины.

Ключевые слова: инновационно-инвестиционная привлекательность, конкурентоспособность, оценка инновационно-инвестиционной привлекательности, интегральный показатель, масложировой комплекс.

УДК 613.6.02:004

**Шевчук Л.Т.,
д.е.н., проф., проректор з наукової роботи
та міжнародних зв'язків,
Тернопільський інститут соціальних та
інформаційних технологій,
Федоришина Л.М.,
к.е.н., доц., завідувач кафедри економіки
підприємства та менеджменту,
ПВНЗ «Університет економіки і підприємництва»**

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ІНДИВІДУАЛЬНЕ ТА СУСПІЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я

Постановка проблеми. Важливість дослідження використання новітніх технологій важко переоцінити. Адже, з одного боку, такі технології є свідченням стрімкого поступу науково-технічного прогресу, який дозволяє рятувати і продовжувати життя людини, поглиблювати знання про навколишній світ, поліпшувати якість життя та управління надскладними суспільними системами, а з другого боку, дуже часто вони є загрозою безпеці, свободі та здоров'ю людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізу впливу соціально-економічних факторів на стан здоров'я населення присвячені праці таких вчених, як: Кісельов А. Ф., Зюзін В. О., Цебржинський О. І., Руденко А. О., Ермілов В. С., Зінченко Т. М., Трахтенберг І. М., Коршун М. М., Хадикіна Т. О., Тарасова В. В. та інших. Проте поза їх увагою залишається вплив новітніх технологій на здоров'я людини та суспільства в цілому.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити соціально-економічний вплив новітніх технологій на індивідуальне та суспільне здоров'я.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нові технології несуть не тільки позитивні зміни в життєдіяльності суспільства, але водночас є загрозою безпеці та свободі людини. Такі побоювання з'явилися в публікаціях після інформації про застосування в окремих країнах арештантських